

■ Хто каго?

«ХАЙ МІНАЮЦЬ ЗІМЫ, ВЁСНЫ, НЕ ЗАКРЭСЛІВАЙЦЕ ВЁСКУ...»

Спачатку — анекдот:
адзін доктар на пачатку
лета частку адпачынку
ўзяў, на паляванні паехаў.
Праз нейкі час вяртаецца —
незадаволены, злы.
«Зусім не пашчасціла, —
кажа калегам, — за два тыдні
нікога не забіў...»
Адна з медсястрычак
тут як тут:
«А я гаварыла, што лепш вам
у бальніцы застацца!...»

Дай Бог, не ў вашай! І не ў нашай!
Бо тады, вядома ж, не да жартаў будзе.
А так... Чаму б не пасмяяцца?
Як, дарэчы, і з чарговага здымка?
Кіньце позірк (на верхні) і разам са
спадарыняй Валянцінай Гудачковай з
Жыткавіч падумаеце:

Што нам кажа фота гэтая?
Зорка — стала для партрэта:
У ціхім лузе, сонным ранкам...
Гэта модна — фота ў рамку!

А потым — на сцяну... Хоць у
працоўным кабінёце, хоць у зале,
хоць у кухні... І, магчыма, нават з
подпісам. А ўжо вартым смеху ці
вартым слёз — выбар за вамі. На-
ша справа — прапанаваць. Спа-
чатку — і па традыцыі — больш
сумныя.

«Мой дзед быў заядлы паляў-
нічы, прычым настолькі, што кінуў
гэты занятка, хіба састарэўшы...
Тады ж іншаму чалавеку і ў іншую
вёску свайго сабаку перадаў, —
узгадвае спадар Мікалай Старых з
Гомеля. — Але ж праўду людзі
кажуць, што воўка ў плуг, а ён —
у луг. Так і той сабака: разам з
новым гаспадаром трапіў некаж
у нашу вёску і тут жа — да дзеда.
У двор уляцеў, да кожнага падско-
чыў, рукі аблізаў — быццам па-
вітаўся, быццам падзякаваў нам
за ўсё добрае, што тут меў. Дык
можа, і гэтая кароўка глядзіць у
той бок, дзе жыла раней, дзе на-
радзілася, дзе прайшлі яе найлеп-
шыя гадкі?»

І далей — ужо рыфмаваным
радком — дадае:
На родны Двор Лысуха паглядае,
Свае гады былыя ўспамінае,
Як гаспадар, калі ён быў здаровы
І сілу меў яшчэ трымаць карову,
Садавіною частаваў,
У яслі сена ўволю клаў...
Няма яго на гэтым свеце.
А ў тым двары — гуляе вецер.

Бывае, на вялікі жаль. І не толькі
з дваром, а з цэлымі вёскамі:
Новы Двор даўно не новы,
А забыты Богам край:
Сем сяліб — адна карова,
Вось і ўвесь сялянскі рай.
Ціха ў вёсцы сёння стала,
Бы ў прытулку для старых.
...Малака ў Малюты мала,
Але ж хопіць на ўсіх, —

Піша так спадарыня Ніна Бур-
ко з вёскі Капланцы, што на Бя-
рэзіншчыне. Піша аб тым, што
добра ведае: у іх у раёне больш за
30 вёсак, «дзе людзей як кот на-
плакаў: тры бабулі ды дзед Якаў».
А то і менш...

Ды і ў аграгарадках, як лічыць Ні-
на Мацвееўна, моладзь не сказаць
каб з ахвотай пускае карані, бо на
зямлі, вядома, гарбатым стаць лёг-
ка, а вось багатым — наўрад...

Хоць сітуацыя, на думку чытачкі,
магла б змяніцца. У прыватнасці,
«калі б мясцовыя ўлады дапамагалі
ўсіх каровак з уласных падворкаў
поўнасцю забяспечваць кармамі,
вясковыя статкі не змяняліся б,
як у нашых Капланцах — са 120 га-
лоў да 19».

І сапраўды, паводле сужэнцаў
Астроўскіх з Мінска:

Быў калісьці гэты Двор
Мнагалюдны, новы...
Ды дажыў з наядуніх пор
Да адной каровы.

«Баліць душа за нашу вёску, —
піша і спадар Валеры Гайрыш з
Чавусаў, — выміраюць яны, зні-
каюць. Разам з імі знікае велізар-
ны пласт нашай культуры, з карты
Беларусі сціраюцца назвы, часам
вельмі арыгінальныя».

Адсюль:
Мой чыноўнікам дакор:
«Хто закрэсліў «Новы Двор»
Як перспектыўны?»
...Наламалі з гэтым дроў:
У сяле — няма кароў,
Знік і люд актыўны.

Трэба разумець, актыўны да пра-
цы? Бо іншых «актывістаў» спадар
Анатоль Гарачоў з вёскі Даўнары
Ўеўскага раёна на здымку ўбачыў:
Да чаго ж мы дажылі?!
Тут — нібыта ў песні:
Як карову не звялі,
Дык ланцуг панеслі!

Ланцуга і сапраўды няма. Што
ёсць, — піша спадар Анатоль:
Пяцьдзясят я ўжо адзначыў —
Не дзіця наўнае.
І на здымку тым не ўбачыў
Анічога дзіўнага.
Але ўсё ж — нібы ўкалола,
Кінула ў холад,
Бо апошняя карова
Хоча збегчы ў горад.

Чаму? Версія адказу на гэтае
пытанне ад спадарыні Валянціны
Козыр з Мінска:
— І чаму я тут стаю? —
Хто ні ідзе — пытаецца.
— Я — чакаю старшыню,
Які дзесь хаваетца,
Бо не можа адказаць,
Дзе ж мне ночку начаваць?

Недзе за кадрам, як трэба разу-
мець, спадарыня Валянціна ўба-
чыла наступствы стыхіі: разбура-
ную ферму, знесены дах...

Што можа быць яшчэ горш, мяр-
куе спадарыня Соф'я Кусянкова з
вёскі Лучын Рагачоўскага раёна.
Ад яе ж і для пачатку — анекдот.
Маўляў, чаму карова такая сумная?
Таму што аніякага, можна сказаць,
інтэму не мае — хіба раз на год.

Адсюль:
Пабыла карова
У вёсцы Новы Двор.
Вельмі спадабаўся
Ёй бычок Бугор.
І цяпер дадому
Ногі не нясуць,
За Бугром каровы
Усё-ткі лепш жывуць!

І сапраўды:
Для вяскоўцаў гэтая тэма —
Набалелая праблема:
«Больш здавайце малака!» —
А як здаць? Няма быка...
Кажуць:
«Ёсць асеменатар».
Толькі дзе ж ён, распракляты?

У Новы Двор пайшоў «паддаць» —
Трэці тыдзень не відаць!
Піша так спадар Валеры Гай-
рыш.

З яго ж канверта радкі:
Чаго чакае і чаму
Лыска ля дарогі?...
Няма, бач, з кім,
Няма і каму
Ёй наставіць рогі.

Бяда! Яшчэ адну — прычым зу-
сім нечаканую — убачыў на здымку
(можна зноў на яго зірнуць) спадар
Мікола Кісель:
Вельмі строгі тут адбор,
Як на конкурс прыгажосці:
У каго пралаззяць косці,
Той трапляе ў Новы Двор.

Адчуваецца, наколькі празрыс-
та арганізаваны «кастынг»? Нія-
кіх падстаў для махлярства і для
падтасовак: прайшоў праз «бра-
мачку», значыць, у Двары, а не —
выбачай...

Хоць заблытацца (на думку спа-
дарыні Раісы Васільевай з Гоме-
ля) можна таксама:
Дзе праўда тут, а дзе мана?
Карове звышзадача:
У Новы Двор зайшла б яна,
Ды скончыўся, няйначай?
Не разбярэцца аніяк,
Хоць лопні ты, хоць трэсні:
Які бязмен, які вар'ят
Тут назву перакрэсліў?

І каб яе адну...
Зноў жа — анекдот: «Гэтая
вёска — святая», — казаў адзін
мужык другому. «Чаму?» — «Ды
начальства на ёй крыж паставі-
ла».

Ці толькі палову крыжа, як на
гэтым здымку. І якраз для таго,
каб кароўка, паводле спадара Мі-
колы Кісяля, магла сказаць:

Я чакала пошла
Тут дзянёчак кожны,
Думала, што стойла...
А тут знак дарожны!

Яго, вядома ж, убачылі многія.
Але толькі спадар Анатоль Гар-
чоў раскажаў:
Мне знаёмая гэтая карціна:
Як зірну на яе — вар'яцею!
На асфальце пасецца скаціна,
Што здзіўляе —
пакрыху таўсеее...

І не толькі ж (таўсеее). Як заў-
важае спадарыня Валянціна Ко-
зыр:
Ні кала і ні двара
У Зоркі ў маладосці...
А надоі ўзняла,
Дык прыдбала штосьці:
Злева — кол і справа — кол,
Зверху — шылда: Новы Двор!
Хіба ж не багатая
Зорачка рагатая?!

Яшчэ і якая! «Паглядзіце!» — ус-
клікаюць, прынамсі, сужэнцы Аст-
роўскія з Мінска:
...Колькі дрэўцаў ля дамоў,
Колькі тут прастору!
Для людзей і для кароў
Чым не санаторый?

А вось чаргі — няма, каб пуцёўкі
купіць. Не едзе народ, не заводзіць
кароў... З таго ж канверта канста-
тацыя факта:
Ля мястэчка Новы Двор
Проста велічны прастор!
На гектары муравы
Дзве буйныя галавы.

Слушная думка: дык, можа, не
выпускаць іх? Трымаць у хляве?
Успамін з нагоды. У аднаго ту-
тэйшага дзядка пыталі пра кароў-
ку: маўляў ці трымае? «А навошта
яе трымаць, — адказаў, — выпус-
ціў, ды хай сабе ходзіць». — «То
хаваецца?» — «А навошта ха-
ваць?.. Калі нехта захоча ўкрасці,
то дакладна ўкрадзе!»

Так і не даведаліся, як трэба
спытаць, ёсць у гаспадарцы кар-
роўка альбо няма? А калі ёсць,
то (на думку сужэнцаў Астроў-
скіх):
Прагрэс нам кажа: людзі, годзе
Трымаць каровак на прыродзе.
Прыбытак можа большы быць,
Калі на комплексах кармаць!
І там жа — даіць, паіць...

Зрэшты, гэтую тэму трэба па-
кінуць спецыялістам — хай яны
абмяркоўваюць. Мы ж, завярша-
ючы чарговы конкурсны агляд,
прапануем яшчэ некалькі подпі-
саў. Ад спадарыні Валянціны
Гудачковай:

Быў калісьці Двор вясёлы:
Што ні год, то наваёлы,
Шчыравалі на палетках
І дарослыя, і дзеткі...
Ды паціху ўсё звялося,
Толькі фота засталася.

І з таго ж канверта:
Калі час прыходзіць новы,
То і другія пабудовы
(пра кароў — няма размовы):
Усё катэджы, гаражы...
Хай мінаюць зімы, вёсны,
Не закрэслівайце вёску!
Будзе вёска — будзем жыць!

Нехта, магчыма, спрачаўся б
з такой высновай, мы — не буд-
зем. Мы акурат на вось гэтай
жыццесцвярдальнай ноце скон-
чым чарговы агляд. Застаецца
падвесці вынікі? Калі ласачка: на
папярэднім здымку (гл. «Звязда»
за 5 мая) двое вайскоўцаў неку-
ды беглі з дзіцячымі вазкамі. Дык
вось, найлепшыя радкі пра іх, па-
водле меркаванняў вялікага чы-
тацкага журы, напісалі сужэнцы
Астроўскія, спадарыні Марыя
Грышчанка з Дзяржынска і Лю-
боў Чыгрынава з Вілейшчыны,
спадары Мікалай Старых з Го-
меля, Мікола Кісель з Мінска,
Валеры Гайрыш з Чавусаў... І
Анатоль Гарачоў.

З гэтым, апошнім меркаван-
нем, пагадзілася і журы малень-
кае — рэдакцыйнае. Таму прыз у
выглядзе бясплатнай квартальнай
падпіскі на дарагу сэрцам «Звяз-
ду» накіроўваецца ў вёску Даў-
нары, што на Ёўеўшчыне. Хочаце,
каб да вас? Не пытанне: уважлі-
ва глядзіце на чарговы конкурсны
здымак, прыдумвайце кароткі (не
больш за восем радкоў) дасціпны
подпіс, дасылайце ў рэдакцыю.
Шанцы на выйгрыш ёсць!

Валянціна ДОЎНАР.
dounar@vziazda.by

Ад яе ж заўсёдня прабачэнні
тым, чые прапановы не вытрыма-
лі строгага конкурснага адбору, і
заўсёдня просьба: пішыце! Свет
захаваўся таму, што смяяўся. І
думаў.

Фота Анатоля КТІШЧУКА.